Colocviu Strategic

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE APĂRARE
CENTRUL DE STUDII STRATEGICE DE APĂRARE ŞI SECURITATE

Nr. 10 (XXII)
August 2004

SECURITATEA ECONOMICĂ ŞI SECURITATEA UMANĂ GLOBALĂ

General de brigadă dr. Traian PIGUI

CONCLUZII

- Securitatea este un drept fundamental al ființei umane. Ea reprezintă o stare în care pericolele şi condițiile care ar putea provoca daune fizice, psihice sau materiale sunt controlate într-o manieră care permite apărarea sănătății şi bunăstării indivizilor şi ale comunității umane.
- Securitatea economică este o resursă indispensabilă a vieții cotidiene care permite individului şi comunității umane să-şi realizeze aspirațiile: unitatea continentului.
- Securitatea este rezultanta unui echilibru dinamic între diferitele componentele ale mediului de viață dat.

1. Securitatea economică – resursă indispensabilă a vieții umane

Securitatea economică reprezintă un concept complex şi dinamic. Complexitatea sa derivă din multitudinea de procese şi fenomene economice, sociale, financiare şi nu numai pe care o presupune, pe de o parte. Pe de altă parte, aici, intervine consistent globalizarea, văzută atât ca proces, cât şi ca fenomen care acționează sistematic şi permanent asupra economiilor naționale. Dinamismul său este dat de ritmul alert al proceselor şi fenomenelor economice care se produc atât la nivel național, cât şi planetar.

Securitatea economică ar trebui înțeleasă ca fiind: un factor esențial al securității naționale şi anume acela care asigură resursele şi echilibrul dinamic al celorlalte componente ale acestui sistem (securitatea națională); una dintre dimensiunile securității naționale, regionale şi planetare[1], deziderat al fiecărui individ, comunitate umană, stat național etc.; obiectiv prioritar al guvernelor, al organizațiilor regionale şi internaționale care au ca menire asigurarea şi garantarea securității umane globale; stare a economiei naționale văzută ca sursă şi fundament al eradicării sărăciei, foametei, inegalităților sociale şi economice atât între indivizi, cât şi diferite regiuni ale unor țări.

Asigurarea securității economice este rezultatul interacțiunii dintre factorii interni şi cei externi care potențează sau nu întreg procesul de producție, repartiție şi consum al bunurilor şi serviciilor realizate într-o economie națională.

Actorii statali şi nonstatali joacă un rol deosebit de semnificativ în realizarea securității economice atât la nivel național, cât şi regional şi global.

2. Securitatea individului - deziderat major al fiecărei persoane și al comunității umane

Noțiunea se dezvoltă prin transformarea conceptului „*dezvoltarea individului uman*", grup lexical larg folosit în anii '60 şi '70. Conceptul are în centrul său individul ca element al societății, atenția concentrându-se nu pe stat ci pe comunitatea din care face parte individul.[2]

Securitatea individului sau securitatea umană în sens restrâns, după alți autori[3], are drept scop să asigure integritatea fizică a individului împotriva oricărei forme de violență, ce rezultă sau nu dintr-un conflict.

Prin definiție, securitatea este o nevoie fundamentală a ființei umane. Ea constituie o preocupare omniprezentă a oricărei comunități umane. De aceea, cea mai mare parte a indivizilor caută să obțină securitatea prin toate mijloacele. Ameliorarea securității în calitate de obiectiv explicit poate constitui o forță mobilizatoare considerabilă.

Securitatea individului este mai mult decât absența riscurilor şi amenințărilor la adresa integrității fizice sau psihice a unei persoane sau a alteia. Aceasta este o stare în care pericolele şi condițiile care pot provoca atingere unei ființe umane sunt controlate în aşa fel încât individul este apărat sub toate aspectele. De aceea, se poate aprecia că securitatea umană este o resursă indispensabilă a vieții cotidiene ce permite individului şi comunității să-şi înfăptuiască nestingherit aspirațiile şi idealurile.

Totodată, securitatea individului se poate considera ca fiind o stare ce rezultă din echilibrul dinamic ce se stabileşte între diferitele componente ale mediului de viață dat. Ea este rezultatul unui proces complex în care ființa umană interacționează cu mediul său ambiant. „*Prin mediu ambiant, se înțelege nu numai mediul fizic ci, în egală măsură, mediul cultural, tehnologic, social, politic, economic şi organizațional*"[4].

În concluzie, securitatea individului presupune controlul adecvat al pericolelor nu absența lor totală, ea antrenând cu sine o senzație de bunăstare, de linişte şi fără teama zilei de mâine.

3. Securitatea umană globală - preocupare constantă a comunității internaționale

După încheierea războiului rece, securitatea internă a statelor, adică securitatea populației lor, începe să facă obiectul atenției comunității internaționale. Pentru prima dată în 1991, Consiliul de Securitate califica drept amenințare la adresa păcii o atingere a securității civililor din interiorul unui stat, deschizând prin aceasta poarta tuturor consecințelor capitolului al VII-lea al Cartei ONU, inclusiv folosirea forței.[5] Această intervenție umanitară a fost urmată de altele, atunci când comunitatea internațională a apreciat că într-un stat sau altul s-au încălcat drepturile fundamentale ale omului, că astfel se afla populația respectivă într-o avansată stare de insecuritate.

Punerea individului uman şi a populațiilor în centrul preocupărilor internaționale constituie, de fapt, o nouă orientare a politicii de ajutor în sprijinul dezvoltării umane.

Acum, bunăstarea individului, pe lângă rolul jucat de factorul economic, începe să fie asociată şi cu alți factori, cum ar fi: longevitatea, sănătatea, accesul la educație sau la un nivel de viață adecvat, creşterea posibilităților de alegere a fiecăruia, implicarea activă în viața politică şi socială.

Accentul pus pe individul uman şi pe populația căruia acesta aparține, indiferent de rasă, religie, etnie etc., a condus la o cristalizare a manierei de definire a conceptului de *„securitate umană globală"*.

Într-o accepțiune relativ largă, securitatea umană globală vizează nu doar un evantai al amenințărilor la adresa individului şi a populației căreia acesta aparține, ci semnifică preocuparea tuturor factorilor responsabili statali şi nonstatali de a asigura binele ființei umane în totalitatea sa.

***Autorul:** general de brigadă dr. Traian PIGUI, şeful Direcției Domenii şi Infrastructuri, a publicat lucrări şi articole, cu o tematică circumscrisă specialității domniei sale (doctorat în ştiințe economice), precum şi apărării şi securității naționale, regionale şi globale*

În acest context, se au în vedere toate tipurile de amenințări ce pot afecta, semnificativ, consistent şi pe o perioadă de timp mare, ființa umană fizic, psihic, material, dar şi dezvoltarea acesteia liberă şi durabilă.

Securitatea umană globală reprezintă o preocupare constantă a ONU care, prin organismele sale specializate, acționează în direcția instaurării acestei stări benefice ființei şi comunității umane internaționale. În acest context, obiectivul fixat de ONU, în termeni de securitate, este o lume liberă de frică.

Totodată, se recunoaşte că pe lângă amenințarea militară există şi alte pericole grave ce planează asupra securității umane. Printre acestea se numără: violarea sistematică a drepturilor omului într-o serie de state ale lumii; interdicția ca organizațiile umanitare să ajute populația aflată în condiții precare de existență; încălcări repetate ale dreptului umanitar internațional; dezvoltarea criminalității transnaționale[6], inegalitatea şanselor în ceea ce priveşte accesul tuturor la educație, îngrijiri de sănătate, protecție socială etc. Există o serie de surse ale insecurității.. Printre acestea, potrivit studiului[7] lui Julliette Voinov-Kohler, se află: securitatea economică (şomaj); securitatea utilizării (accesul la muncă, sărăcie, munca copiilor); securitatea alimentară (accesul inegal la hrană); protecția sănătății (existența unor boli grave, accesul diferit şi diferențiat la asistență medicală); securitatea mediului (poluarea apei, solului, aerului, tăierea pădurilor, catastrofe naturale); securitatea personală (violența fizică, violența domestică, abuzul asupra copiilor, probleme specifice sexului, demnitate umană, droguri etc.); securitatea culturală (atingerea adusă sistemului de valori, discriminare, opresiune); securitate politică (conflicte interstatale, libertatea de expresie, tortură, represiune, violarea drepturilor omului).

Prin urmare, se poate aprecia că securitatea umană globală vizează nu numai un larg evantai de amenințări ci încearcă să asigure binele ființei umane în integralitatea sa.

4. Considerații finale

În prezent, asistăm la apariția pe scena lumii a noi factori transnaționali şi nonstatali care dispun de mijloacele necesare şi suficiente pentru a conduce şi duce la acțiuni la nivel mondial. Desigur, rolul statelor naționale nu se diminuează, dar nu mai este cel decisiv ci dobândeşte noi dimensiuni.

Astăzi, sunt reunite condițiile pentru a se realiza o coaliție internațională a statelor şi organizațiilor societății civile pentru a susține proiectele ce urmăresc să plaseze securitatea persoanelor şi a comunităților umane în centrul securității internaționale. În acest context, ONU susține un astfel de punct de vedere sprijinindu-se pe dreptul internațional ce garantează pacea şi buna gestiune a treburilor publice. O nouă apropiere internațională este necesară atât pentru a lupta împotriva cauzelor insecurității, cât şi pentru a găsi împreună rezolvarea pericolelor şi amenințărilor ce lezează milioane de oameni zilnic.

Noile vulnerabilități, riscuri şi amenințări cu care se confruntă astăzi omenirea impun, la începutul acestui secol, ca, în mod obligatoriu, conceptul de securitate să se articuleze în jurul principiilor securității internaționale, al securității naționale şi al securității umane. Această relație va permite satisfacerea simultană a nevoilor globale, statale, ale popoarelor şi ale persoanelor.

Liantul acestei relației se găseşte în securitatea economică, în calitatea sa de dimensiune a securității internaționale şi statale, precum şi de resursă a securității umane.

NOTE DE FINAL

[1] Aurel Băloi, Conceptul de securitate - Şcoli de gândire, în http://www.studiidesecuritate.ro

[2] Aurel Băloi, Metodologie şi indicatori de securitate. Analiza securităţii internaţionale: delimitare conceptuală, în http//:www.studiidesecuritate.ro.p1

[3] Julliette Voinov-Kohler, La sécurité globale: Une approche exhaustive de manaces envers la sécurité de l'individu, în http//:www.deza.admin.ch/ressourses/deza.produit-f 332.pdf, p7

[4] vezi: Sécurité et promovation de la sécurité: Aspects conceptuels et operaţionels, în http//:www.cspq.qc.ca/oms/promotion.pdf, p13

[5] Julliette Voinov-Kohler, op. cit., p.5

[6] vezi:Reprimer la criminalite trasnationale, în Révue électronique du Departement d'Etat des Etats-Unis, âout 2001, vol.6, nr.2

[7] Julliette Voinov-Kohler, op. cit. p.8

PROPUNERE

Analiza de către cei în drept a oportunităţii discutării în cadrul catedrei de logistică din Universitatea Naţională de Apărare, în timpul sesiunii de comunicări ştiinţifice a acestei instituţii din anul universitar 2004-2005, a temei *"Corelaţia dintre securitatea economică, securitatea naţională, securitatea internaţională şi securitatea umană"*.

COLOCVIU STRATEGIC este o publicaţie a Centrului de Studii Strategice de Apărare şi Securitate ce include rezumate ale temelor de cercetare ştiinţifică, conferinţelor, simpozioanelor, seminariilor, meselor rotunde, opinii şi puncte de vedere ale unor personalităţi de marcă din armată şi societate, din ţară şi străinătate, implicate în cercetarea ştiinţifică din domeniul securităţii.

Publicaţie realizată cu sprijinul Editurii şi Tipografiei Universităţii Naţionale de Apărare
Tehnoredactare computerizată: Marioara BĂJENARU
Supliment al revistei *IMPACT STRATEGIC*
ISSN: 1582-6511; B: 27203

Centrul de Studii Strategice de Apărare şi Securitate
Şos. Panduri, nr. 68-72, Sector 5, Bucureşti
Telefon: 410.52.20, Fax 410.03.64
e-mail: cssas@unap.ro
web: www.unap.ro